

Samen werken aan een gezonder Zuid-Limburg

De GGD Zuid Limburg academiseert: de voordelen van de Academische Werkplaats Publieke Gezondheid Limburg voor de gemeenten in Zuid-Limburg

Samenwerkingspartners in de AWPG:

- Gemeenten Zuid-Limburg
- GGD Zuid Limburg
- Maastricht Universitair Medisch Centrum/Universiteit Maastricht

Meer oog voor behoeften van gemeenten

De GGD Zuid Limburg verandert

GGD Zuid Limburg verandert, mede dankzij de inspanningen van de Academische Werkplaats Publieke Gezondheid (AWPG) Limburg. De AWPG ging in 2007 officieel van start en is een samenwerkingsverband van GGD, de gemeenten in Zuid-Limburg en de Universiteit Maastricht/Maastricht UMC+. Het doel: samen werken aan een gezonder Zuid-Limburg.

Het is duidelijk dat de GGD door het samenwerkingsverband veranderd is en beter aansluit bij de zorgvraag van gemeenten. Zo heeft de GGD nu een afdeling Kennis & Innovatie en is gekozen voor een thematiek die past bij de huidige maatschappij. Zaken als veiligheid en gezondheid en maatschappelijke participatie krijgen nu alle aandacht. In de thema's Vitaliteit & Participatie, Integrale Wijkzorg, Jeugd en Veiligheid & Gezondheid van de vernieuwde regionale Volksgezondheid Toekomst Verkenning (rVTV) komt dat tot uitdrukking.

De refereerbijeenkomsten: samen kennis delen

Sinds 2010 houdt de AWPG Limburg regelmatig refereerbijeenkomsten voor beleidsmakers, praktijkprofessionals en wetenschappers. Zo leren partijen elkaar beter kennen en wordt het delen van kennis echt bevorderd. Regelmatig staan er actuele thema's op de agenda die ook de gemeenten aangaan. Neem de bijeenkomst in oktober 2013 over de veranderingen in de Drank- en Horecawet en de mogelijkheden om het drankgebruik onder jongeren te matigen. Of de bijeenkomst in 2012 over wijkgericht werken aan gezondheid en leefbaarheid. Dergelijke refereerbijeenkomsten kunnen stevast rekenen op de belangstelling van beleidsmakers en bestuurders uit de regio. Ook in 2014 worden refereerbijeenkomsten georganiseerd over thema's die relevant zijn voor de gemeenten in Zuid-Limburg.

Masterclasses en symposia

De masterclasses van de AWPG Limburg zijn wellicht wat minder bekend bij beleidsmedewerkers en bestuurders. Niettemin kunnen ook deze masterclasses interessant zijn voor gemeenten in Zuid-Limburg. Enkele gemeenten waren in maart 2013 bijvoorbeeld vertegenwoordigd tijdens de twee dagen durende masterclass over het thema 'filosofie

van beleid, praktijk en onderzoek in de publieke gezondheidszorg'. Voor gemeenten die steeds meer taken krijgen en zodoende met steeds meer partijen moeten samenwerken, een leerzame masterclass. "Het zou een verplichte masterclass moeten worden voor iedereen die met andere partners samenwerkt", merkte een van de deelnemers bij de afsluitende evaluatie zelfs op. Mogelijk wordt de masterclass in een later stadium nog herhaald. In maart 2014 wordt een tweedaagse masterclass gehouden over kosten en baten van interventies en maatregelen in de publieke gezondheidszorg.

Promotieonderzoeken over thema's die gemeenten raken

Binnen de AWPG Limburg wordt ook promotieonderzoek gedaan. Deze promotieonderzoeken zijn uiteenlopend van aard en richten zich regelmatig op onderzoeksthema's die de gemeenten rechtstreeks raken. Dat geldt zeker voor de promotieonderzoeken die tot nu toe werden voltooid, zoals dat van Mieke Steenbakkers (integraal lokaal gezondheidsbeleid), Anita Vermeer (duurzaamheid van wijkgerichte gezondheidsbevordering) en Nicole Boot (schoolgezondheidsbeleid).

Andere interessante, nog lopende promotieonderzoeken zijn bijvoorbeeld: het onderzoek naar de uitbraak van Q-koorts in Limburg en het onderzoek gericht op effectiever gebruik van vragenlijsten jeugdgezondheidszorg (JGZ) die door ouders of kind ingevuld worden bij de periodieke onderzoeken. Kijk voor een compleet overzicht van alle promotieonderzoeken op www.academischewerkplaatslimburg.nl. Behalve promotieonderzoek, doet de AWPG sinds 2011 aan kortdurend onderzoek: het Klein maar Fijn onderzoek. Daarin staan de vragen van gemeenten centraal.

Ideaal voor gemeenten: het Klein maar Fijn onderzoek

Kortdurende onderzoeken naar concrete vragen van gemeenten in Zuid-Limburg. Dat is waar het Klein maar Fijn onderzoek voor staat. "Gemeenten kunnen daar echt profijt van hebben", vertelt Suhreta Mujakovic, die leiding geeft aan dit onderzoek. "Een gemiddeld onderzoeksproject duurt ongeveer drie à vier maanden. Dat is voldoende om een onderbouwd antwoord te kunnen geven op de vraag hoe een probleem het beste kan worden opgelost."

Het Klein maar Fijn onderzoek werd in 2011 opgezet vanuit de academische werkplaats van de GGD Zuid Limburg. De onderzoeken werden in eerste instantie alleen uitgevoerd door masterstudenten van de Universiteit Maastricht. Dankzij een subsidie van 150.000 euro van ZonMw, konden in 2013 ook een junior en senior onderzoeker worden aangesteld.

Masterstudenten

De twee onderzoekers blijven in principe tot augustus 2014, het einde van de subsidieperiode. Voordeel is dat zij direct aan de slag kunnen met onderzoeksvragen van gemeenten. Voor de inzet van masterstudenten geldt dat niet altijd. "Dan zijn we toch afhankelijk van stageperiodes en de vraag of masterstudenten zich voor een onderzoeksvraag aanmelden", vertelt Suhreta Mujakovic. Zij benadrukt dat binnen de onderzoeken nauw wordt samengewerkt met gemeenten. "Tijdens het onderzoek worden die ook regelmatig geïnformeerd en worden bevindingen en resultaten gepresenteerd. Zo werken we samen aan de oplossing van maatschappelijke problemen."

Factsheets

Inmiddels werden er al 11 Klein maar Fijn onderzoeken afgerond. Deze werden uitgewerkt in handzame factsheets, die de vraagstelling en onderzoeksmethode belichten, evenals de resultaten en de conclusies. De factsheets eindigen standaard met een aantal aanbevelingen voor de betrokken gemeente(n). Onderwerpen die inmiddels een factsheet opleverden, zijn onder meer: het lokaal alcoholbeleid (Vaals), meer zicht op eenzaamheid (Sittard-Geleen) en valpreventie bij ouderen (Brunssum en Kerkrade).

Volgens Suhreta Mujakovic is het de bedoeling dat gemeenten de vragen aanleveren. Binnen de GGD/academische werkplaats worden deze vervolgens omgezet in onderzoeksvragen. Het "gouden recept" om vragen bij gemeenten op te halen, bestaat nog niet. "In die zin is dit een lerend traject, waarin we proberen te achterhalen wat daar de beste manier voor is. Ook zoeken we naar goede manieren om dit type onderzoek binnen de GGD te verankeren."

Behoeft

Suhreta Mujakovic constateert een toenemende interesse bij gemeenten voor het Klein maar Fijn onderzoek. "Het voorziet in een behoefte, omdat gemeenten snel een goed onderbouwd antwoord krijgen op actuele vragen." De groeiende waardering blijkt ook uit het feit dat gemeenten bereid lijken om vaker mee te betalen aan een onderzoek. Zo investeert Kerkrade in een nieuw onderzoek naar pesten via social media.

Citaat uit de nieuwsbrief van de AWPG Limburg, september 2012:

"Ik kan dit andere gemeenten echt aanbevelen. De samenwerking met de stagiaires en hun begeleider verliep hartstikke goed. Verder ben ik enthousiast over de uitkomsten van het onderzoek. Daar kunnen we als gemeente iets mee", vertelt Daphne Kagelmaker, beleidsmedewerker Welzijn en Zorg bij de afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling van de gemeente Sittard-Geleen. Hier werd een Klein maar Fijn onderzoek naar eenzaamheid gedaan.

Gemeenten Zuid-Limburg kunnen profiteren van [G]OUD

Gemeenten krijgen steeds meer taken op het gebied van de ouderenzorg. Zij zetten zich onder meer in voor meer zelfredzaamheid en streven naar wijken waar ouderen langer zelfstandig kunnen blijven wonen. Dat streven sluit naadloos aan bij 'De waarde van [G]OUD', een onderzoek naar het vroegtijdig opsporen van 75-plussers in een kwetsbare positie vanuit de huisartsen-praktijk.

"Het uiteindelijk doel van [G]OUD is het versterken van de zelfredzaamheid van ouderen en het bevorderen van de kwaliteit van leven. Binnen de gemeenten zijn er meerdere initiatieven met dit doel. Als we die beter bij elkaar laten aansluiten, kunnen we dubbel werk voorkomen en kunnen partijen elkaar misschien ontlasten", zegt onderzoeker Mandy Stijnen. Zij is promovendus van de Academische Werkplaats Publieke Gezondheid Limburg en de Universiteit Maastricht.

Mandy Stijnen is verantwoordelijk voor het opzetten van het onderzoek in Parkstad en Maastricht-Heuvelland. In deze twee regio's nemen in totaal dertien huisartspraktijken deel aan het onderzoek. Zo werden praktijkondersteuners in deze praktijken geschoold in het thuis afnemen van [G]OUD-vragenlijsten bij 75-plussers. Met de vragenlijst wordt het lichamelijk, psychisch en sociaal functioneren van ouderen in kaart gebracht, evenals het medicatiegebruik en de leefstijl. Voor het onderzoek zijn 590 75-plussers bezocht. Daarbij kwamen vooral problemen met medicatiegebruik en dagelijkse activiteiten aan het licht. Andere problemen die onder meer werden gesignaleerd, zijn psychische problemen (bijvoorbeeld depressieve klachten) en geheugenproblemen. Waar nodig werd samen met de ouderen een zorgbehandelplan opgesteld.

Huisartsen noemen de werkwijze waardevol, maar wel arbeidsintensief. "Daarom is het dus goed om na te denken over de aansluiting bij andere initiatieven. Er zijn immers meerdere partijen die bij ouderen thuis komen. Je zou op wijkniveau kunnen nagaan welk model het beste past", zegt Mandy Stijnen. Zij verwacht ook dat de inzichten van [G]OUD gemeenten kunnen helpen bij het verder ontwikkelen van het beleid op het gebied van de ouderenzorg. In de zomer van 2014 hoopt ze meer te kunnen vertellen over de effecten van deze preventieve screening op de zelfredzaamheid en kwaliteit van leven van 75-plussers.

Huisarts Glenn Posman

Medisch Centrum De Linde in Kerkrade

"De werkwijze van [G]OUD is een goede manier om in beeld te krijgen hoe het met de ouderen gaat die aan onze praktijk verbonden zijn. Wat het meest opvalt in de screening is dat veel mensen eenzaam zijn. Ook verwaarlozing komen we regelmatig tegen. [G]OUD bevordert tijdig ingrijpen. Soms kunnen we meer ernstige gezondheidsproblemen voorkomen. Voor een overheid die inzet op zo lang mogelijk zelfstandig thuis wonen, is dat heel belangrijk. Een huisartsenpraktijk kan in deze tijd niet zonder een goede vorm van ouderenzorg. Zeker niet in deze vergrijzende regio."

Huisarts Gerard Priem

Medisch Centrum Margraten

"Het is goed om de ouderenpopulatie structureel in kaart te brengen en dat is precies wat we met [G]OUD doen. Als praktijk willen we goed toegerust zijn voor de ouderenzorg en daar draagt deze werkwijze aan bij. Ik werk nu dertig jaar als huisarts en merk dat patiënten meer op afstand zijn komen te staan. De tijd om even bij iedereen langs te gaan, ontbreekt. [G]OUD helpt ons om zicht te houden op onze oudere patiënten. Ik denk echt dat we door het protocolleren van de screening de kwaliteit van zorg kunnen verbeteren."

Resultaten

In Zuid Limburg zijn dankzij de Academische Werkplaats Publieke Gezondheid Limburg sinds 2006 65 nieuwe projecten gestart (of afgerond). Met deze projecten werd ruim 9 miljoen euro extra in de regio geïnvesteerd. In deze periode is 30 fte personeel extra aangesteld, ongeveer 4 fte per jaar.

Colofon

Tekst Karin Burhenne / Eindredactie Maria Jansen
Gelezen, december 2013

